

A budapesti Scotland Yard műhelytitkai

Mordautó, ieketealbum, 200-as daktiloszkópia, jergli, rabomobil és más nyílt titkok a rendőrségről

A budapesti rendőrség díszkönyvébe — ha volna ilyen — aranybetűkkel kellene beírni október és november hónapot. Ebben a két hónapban olyan munkát végzett a rendőrség, amely eredményben messze túlszárnyalja a világ akármelyik, legjobban felszerelt, nagy apparátussal dolgozó rendőrségét. Elfogta *Matuska* Szilvesztert, kézrekerítette a szabadságtéri bankrablókat, a Besztercéről idemenekült gyilkos táncosnőket, a kelenhegyi útonállókat, a Górsó-bankház banditáit, a Kobáry-utcai gumikesztyűs betörőt és megmutatta, hogy résen áll: *Budapestben nem lehet „banditáskodni” játszani.*

A béke katonája

A budapesti rendőr a posztján áll, a közönség nyugodtan hajthatja álmra a fejét. A metropolisok közül alig egy-kettő díszkedhet olyan nagyszerű rendőrséggel, mint Budapest, amelynek közönsége szereti is a pesti rendőrt. A milliós világvárosban az élet rengeteg megnyilvánulásában van dolgunk a rendőrséggel.

Vak ember, kis gyermek akar átmenni az útesten, a rendőr kíséri át. Házasodni akarsz? A rendőrség ad lakbizonylatot. Állásra pályázol? A rendőrség állítja ki az erkölcsi bizonyítványt. A hanyag házmeester nem söpri el a havat a kapu előtt? A rendőr intézkedik. A kocsis durván veri lovait? A rendőr írja föl kihágásért. Betörő járt a lakásodon, a villamoson ellopták a tárcádát? Rendőr után kiáltasz.

A gyámolító rendőr, a béke katonája mindig ott áll a közönség mellett. Mégis kevesen ismerik a budapesti rendőrség szervezetét.

Titokzatoság ködfátyola lengi körül a főkapitányság Zrínyi-utcai öreg épületét.

A rendőrség krónikása most „leleplezi” a békés polgár előtt a pesti Scotland yard műhelytitkait, amelyeket csak fölületesen ismer a közönség zöme.

A bűnügyi osztály

A rendőrség két részre tagozódik: egyrészt bűnügyi, másrészt rendészeti munkát végez.

A bűnügyi munka nagyrésze a főkapitányság épületében zajlik. Itt van a bűnügyi osztály, amelynek vezetője az európai hírnevű *Dorning* Henrik dr. főkapitányhelyettes.

A bűnügyi osztály csoportokra oszlik. Az intellektuális csoport foglalkozik a csalási, sikasztási, hamisítási, ádrágítási, csalárdbukási és más hasonló ügyekkel. A sérülési csoporthoz tartozik a gyilkosság, rablás, emberölés, közlekedési baleset, testisértés, közveszélyű rongálás, államellenes bűncselekmény, a betörési csoport — mint a neve is mutatja — a betörőkkel foglalkozik, a lopási csoport pedig a tolvajokkal.

Kipróbált főtisztviselők állnak minden csoport élén, a beosztott tisztviselők is, fogalmazók, kapitányok, tanácsosok, főtanácsosok, valamennyien alaposan kitanulták a „szakmájukat”. A sajtódelikumokat külön csoport kezeli. Ide tartozik a hamis eskü és tisztességtelen verseny is.

A jergli

A közigazgatási osztálynak *Baksa* János dr. főkapitányhelyettes a vezetője. Ennek az osztálynak igen kiterjedt a munkaköre: közlekedési kérdések, elveszett tárgyak nyilvántartása, sajtótermékek árusítása, koldusengedélyek, megszőkött elmebeteg, fegyverviselési engedélyek és még rengeteg más ügy.

Az útlevelelvélhivatal útlevel- és kivándorlási ügyekkel, a fogház- és toloncügyosztály a csavargók, munkakerülő dolgozók, a főorvosi hivatal pedig a rendőri eljárásokkal kapcsolatos orvosi ügyekkel foglalkozik. Ennek a keretéhez tartozik a toloncház, tolvajnyelven jergli. Itt töltik ki büntetésüket azok, akiket a rendbíróság elítél. Az erkölcsrendészeti osztály a közérkölcsezők védelmére szolgál, az államrendészeti osztály az egyesületek, gyűlések és felvonulások

ügyét kezeli, a bejelentőhivatal pedig a város lakosságát tartja nyilván.

Másfélmillió névjegy és fénykép

A bűnügyi osztály munkáját támasztja alá a bűnügyi nyilvántartó hivatal, amely *Kelety* Géza főkapitányhelyettes vezetése alatt működik.

A modern rendőrség technikai felkészültségének rengeteg eszközt nyújtja ez a hivatal. Itt tartják számon a bűnözők személyi adatait. Néhány pere alatt megállapítják valakinek a priusát, előéletét, volt-e már büntetve.

Ennek a keretén belül áll a daktiloszkópiái hivatal, ahol másfélmillió újjlenyomatot, fényképet, kartotékot őriznek. Anatómiai törvény ugyanis, hogy nincs a világon olyan ember, akinek az ujjai végén látható bőrfodrok megegyeznének egy másikéval. Ha valaki megfog egy tárgyat, különösen fát, papírt, üveget, vasat, a bőrfodrok lenyomata észrevehetően ottmarad. A bűnözőkről újjlenyomatot vesznek föl. Es a tettes névjegyé, amelynek alapján speciális műszerekkel, komplikált számjelekkel folytatott műveletek segítségével leleplezik a bűnözőket.

A négykerékű főkapitányság

Itt őrzik az azonosító kartotékokat is. A megörögzött bűnözőket személyleírás, gúnynév és más ismertetőjelek alapján kartotékozzák.

Az úgynevezett feketealbumokat is itt tartják. Külön albumba sorozzák a notórius betörőket, tolvajokat, csalókat és a károsultak gyakran felismerik az albumokban az ismeretlen, megszökött tettest.

A daktiloszkópiái hivatalhoz tartozik a bűnügyi laboratórium is, ahol kvarellámpával vizsgálják a hamis írásokat, hamis pénzéket és itt dirigálnak a mordautó fölött is.

A mordautó hatalmas fekete gépkocsi, a modern nyomozás minden technikai eszközével felszerelve. Ez az autó robog a bűncselekmények helyére és viszi a rendőri bizottságot: rendőrtisztet, rendőrorvost, detektívet, daktiloszkópust, bűnügyi fényképezőt. Valóságos négy keréken járó főkapitányság ez az autó.

Az ezerarcú detektívtestület

Külön szervezet, de szorosan a bűnügyi osztályhoz tartozik a detektívtestület *Laky* Lajos főtanácsos, detektívönök vezetése alatt. Detektívek százai dolgoznak szakcsoportokra osztva.

Mint a bűnügyi osztályon, itt is van sérülési, betörési és intellektuális főcsoport, sőt a lopások ügyével két főcsoport is foglalkozik. Az egyik a zsebtolvajokat, üzleti tolvajokat, vasuti tolvajokat üldözi, a másik a tolvaj alkalmazottakkal, házi szarkákkal foglalkozik. A rendőrség műnyelven az elsőnek zsebes főcsoport, a másodiknak bizalmi főcsoport a neve.

Minden főcsoport nyole-tíz csoportra oszlik, egy-egy felügyelő vagy főfelügyelő vezetése alatt. A vezető nevével keresztelik el a csoportot.

A detektívek végzik a nyomozás oroszlánrészét: a megfigyelést, üldözést, razziát, elfogatást, kihallgatást. *Fárasztó, nehéz munka.* Csak az épületben van hivatalos óra. A detektívnek nincsen meghatározott munkaidéje. *Éjjelnappal készen kell állnia.* Ha nagy ügy van, három napon át sem kerülhet ágyba.

Ennek a testületnek ezer arca van. A legkülönbözőbb foglalkozási emberekből verburálódott. Találunk köztük rendőrből átminősített detektívet, éppen úgy, mint két diplomás dok-

tort, vagy volt katonatisztet. Különbőség nincs köztük, mindenki egyforma buzgalommal végzi a munkáját. Zsebében a revolver és a „kibbi” — a szíjjbilincs tolvajneve — ha kell, frakkban figyeli a bárban mulató szélhámost, hogy másnap szeneskocsisnak maszkirozva ólalkodjék a külvárosi tolvajtanya körül.

Munkájuk sokféle, de a céljuk egy: hogy a bűnöző minél előbb 200-esba kerüljön. A főkapitányság második emeletén van a hírhedt 200-as, az elfogott és letartóztatott bűnözők cellasora. Itt várják, amíg az ügyészségre viszik őket a „rabomobil”. A rendőrségi rabszállító autónak adta ezt a nevet az akasztófahumor.

A detektívtestület néhány csoportjából alakult a politikai nyomozó főcsoport, amely a politikai természetű bűncselekmények ügyében nyomoz.

Ennek a főcsoportnak a vezetője egy detektív-felügyelő, aki fölé egy rendőrtanácsost rendeltek és az egész főcsoport munkáját *Helényi Imre* dr. főkapitányhelyettes irányítja, aki különben főnöke az útlevelelvélhivatalnak is.

A politikai nyomozó főcsoport leplezte le a társadalmi rend megdöntésére irányuló, messzeágazó kommunista összeesküvések egész sorát és ez kerítette kézre *Matuska* Szilvesztert, a tobágyi rémet is.

A főkapitányságon kívül minden kerületben kerületi kapitányság működik egy-egy főtanácsos vezetésével. Miniatűr főkapitányság mind-egyik. Kiseb jelentőségű bűnügyekkel, azonkívül rendészeti ügyekkel foglalkozik és a kerületekben hoznak ítéletet kihágási ügyekben a rendőrbírák. Minden kerületi kapitányságon egy-egy detektívcsoporthoz van beosztva.

Rendőrségi rádió

A bűnügyi és közigazgatási teendőket a fogalmazói kar látja el, míg a rendészet, főként pedig az utcarendészet és karhatalmi szolgálata a rendőrfőparancsnokság hatáskörébe tartozik és ezt az egyenruhás őrszemélyzet látja el. Ide tartozik a közlekedési rendőrség is.

Az őrszemélyzet tisztikara főfelügyelők, felügyelők, az őrszemélyzet főparancsnoka *Török* János dr. Közül négyezer rendőr tartozik Budapest rendőrgenerálisának a keze alá.

A rendőrfőparancsnokság szívesgémény őrszoba útján tart rendet a fővárosban. Az őrszobákról indulnak el a rendőrszemek, azonnal sok más rendőri feladatot is az őrszobák bonyolítanak le. Itt intézik a bejelentések ügyét, az útlevelekhez szolgáló fényképeket is itt láttamozzák. Minden őrszobán telefon és rádió van.

A fehérváriúti rendőrtelenen állították fel nemrég a belügyminisztérium közbiztonsági rádióállomását. Szerény eszközökkel, szerény keretek között készült ez az állomás, de olyan jól sikerült, hogy mostanában a francia rendőrség is ugyanerre a mintára akarja megszervezni rádióállomását, sőt Amerika is tanult tőlünk és a newyorki rendőrség emberei foglalkoznak a budapesti rádióállomás tanulmányozásával.

Központi ügyelet

A rendőri hivatalokban délután két óráig tart a hivatalos óra. Az őrszemélyzet természetesen tovább is talpon áll, de a főkapitányságon ilyenkor megszűnik a sürgés-forgás.

A kerületi kapitányságokon délután kettőtől este nyolcig egy-egy ügyeletes rendőrtiszt tartózkodik, aki kisebb ügyekben intézkedik. Tulajdonképpen azonban délután kettőtől kezdve a főkapitányság központi ügyelete őröködik Budapest fölött.

A főkapitányság épületének földszintjén több tereméből álló helyiség a központi ügyelet. Néhány rendőrtiszt, egy ügyeletes rendőrfelügyelő és egy detektívcsoporthoz délutántól másnap reggel nyolcig teljesít szolgálatot.

Éjszakánként itt a főkapitányság központi ügyeletén futnak össze a milliós világvárosban történő események számai.

A központi ügyelet, mint orvos a betegén, rajta tartja kezét a világváros ütőerén. Akármilyen történik, tűz, betörés, botrány, szerencsétlenség, a központi ügyelet intézkedik. Reggelig égnek a lámpák a földszinti helyiségekben.

Reggel, mikor megkezdődik a hivatalos óra, a központi ügyelet vezetője jelentkezik *Beszeg-Huszágh* Miklós főkapitány helyettesénél, *Andréka* Károly főkapitányhelyettesnél és jelenti, mi történt az éjszaka.

A központi ügyelet tisztviselői ezután hazamennek és ugyanekkor megint megjelenik a főkapitányság épülete. Megindul a sürgés-forgás. Megint talpon áll az egész rendőrség.

Sági Pál